

בש"פ 1880/24 - מיכאל בן עיון נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 1880/24

לפני: כבוד השופטת ר' רונן

המבקש: מיכאל בן עיון

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

בקשת רשות ערר על החלטת בית המשפט המחוזי בירושלים בעמ"ת 46478-02-24 מיום 20.2.2024, שניתנה על ידי כב' השופט י' מינטקביץ

בשם המבקש: עו"ד נטע לוי

החלטה

1. לפניי בקשת רשות ערר על החלטתו של בית המשפט המחוזי בירושלים (כב' השופט י' מינטקביץ) מיום 20.2.2024 בעמ"ת 46478-02-24, בה הורה על מעצרו של המבקש עד תום ההליכים המשפטיים נגדו. בהחלטתו, קיבל בית המשפט המחוזי את ערר המשיבה על החלטת בית משפט השלום בירושלים, אשר הורה על שחרורו של המבקש למסגרת של קהילה טיפולית כחלופת מעצר.

2. ברקע הדברים ניצב כתב האישום שהוגש בעניינו של המבקש ביום 14.12.2023, המייחס לו עבירות של התפרצות, גניבה והיזק לרכוש במזיד. בתמצית יתואר כי מכתב האישום, המונה שלושה אישומים, עולה כי בשלושה אירועים נפרדים התפרץ המבקש למבנים - מקלט ציבורי ושני בתי כנסת - היזק לרכוש המצוי בהם וגנב רכוש יקר ערך. כל האירועים המתוארים התקיימו כאשר המבקש היה משוחרר למעצר בית בתנאים מגבילים בעקבות כתב אישום

שהוגש נגדו בעבירות תעבורה חמורות (מ"ת 23-09-2863), ותוך שהוא מפר את התנאים המגבילים.

בגין מעשים אלו יוחסו למבקש עבירות של התפרצות לבנין שאינו דירה וביצוע גניבה לפי סעיף 407(ב) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק); התפרצות למקום מגורים או תפילה לבצע עבירה לפי סעיף 406(ב) לחוק; גניבה לפי סעיף 384 לחוק; היזק לרכוש במזיד לפי סעיף 452 לחוק; והפרת הוראה חוקית לפי סעיף 287(א) לחוק.

3. זה המקום לציין כי המבקש הופנה בחודש נובמבר 2022 להשתלב בבית משפט קהילתי בגין ביצוע עבירות רכוש, במסגרת תפ"ק 22-04-26349. כפי שעולה מהחלטת השופט הבכיר י' צימרמן מיום 29.2.2024 בתיק, המבקש אכן השתלב בתוכניות הטיפול והגמילה של בית המשפט הקהילתי ואף עבר כברת דרך משמעותית. אולם בשלב מסוים החלה הידרדרות במצבו של המבקש, שכללה שימוש בסמים וביצוע עבירות. יודגש כי הידרדרות זו החלה עוד בטרם פרוץ המלחמה, ואולם היא החמירה בעקבות האסון שפקד את משפחתו של המבקש בשבעה באוקטובר 2023, כאשר אחותו נרצחה בפסטיבל "הנובה" בסמוך לקיבוץ רעים, במתקפת הטרור של ארגון "חמאס" על יישובי עוטף עזה.

4. בד בבד עם הגשת כתב האישום, הוגשה בקשה למעצר המבקש עד לתום ההליכים המשפטיים נגדו. המשיבה טענה כי בידיה ראיות לכאורה הקושרות את המבקש למיחוס לו בכתב האישום, וכי המעשים המיוחסים לו מבססים עילות מעצר של מסוכנות וחשש להימלטות. עוד צוין כי למבקש עבר פלילי מכביד - 9 הרשעות ב-61 תיקים בעבירות רכוש, סמים, הונאה, הפרת הוראה חוקית ואליומות, בגין ריצה המבקש שנות מאסר רבות.

5. ביום 14.12.2023 הורה בית המשפט השלום בירושלים לשירות המבחן להכין תסקיר בעניינו של המבקש. בתסקיר דן שירות המבחן בעברו האישי והפלילי של המבקש, בנסיבות חייו ובקווי אישיותו. לבסוף בא שירות המבחן בהמלצה על שילוב המבקש בטיפול ארוך טווח במסגרת קהילה טיפולית סגורה בשם "בית אביבה קהילת הרטוב" (להלן: הקהילה הטיפולית). שירות המבחן סבר כי שילובו של המבקש במסגרת האמורה עשוי "להוות גורם שיסייע לצמצם סיכון לחזרה על התנהגות עוברת חוק".

בעקבות התסקיר הורה בית המשפט כי יש לקיים ראיון למבקש לבחינת התאמתו לקהילה הטיפולית. בית המשפט ציין כי חרף העובדה שהמבקש היה משולב בעבר בניסיונות שיקומיים וטיפוליים שלא צלחו "דרך השיקום והגמילה הינם טלטלות ויש בהם עליות ומורדות". משכך יש לבחון את האפשרות לאמץ את המלצות שירות המבחן. לבסוף, ומשנמצא המבקש מתאים להשתלב במסגרת הקהילה הטיפולית, אימץ בית משפט השלום ביום 20.2.2024 את המלצת שירות המבחן, והורה על שילובו של המבקש בקהילה הטיפולית.

הערר לבית המשפט המחוזי

6. המשיבה הגישה ערר על החלטה זו לבית המשפט המחוזי וטענה כי בית המשפט שגה בכך שהורה על שחרורו של המשיב לקהילה הטיפולית. זאת בהינתן עברו הפלילי המכביד והעובדה שביצע את העבירות תוך שהוא מפר תנאים מגבילים שהוא נתון בהם ונקבעו בבית המשפט הקהילתי. לגישת המשיבה, התנהלות זו מעידה על כך שלא ניתן לתת אמון במבקש, ולכן יש להורות על מעצרו עד לתום ההליכים.

7. בהחלטתו, קיבל בית המשפט המחוזי את הערר והורה על מעצרו של המבקש עד לתום ההליכים (להלן: החלטת בית המשפט המחוזי). בית המשפט קבע כי מעשיו של המבקש, לצד עברו הפלילי המכביד, מלמדים על מסוכנות גבוהה הנשקפת ממנו. נקבע כי המבקש קיבל הזדמנות לעבור הליך טיפולי בבית משפט קהילתי, ואולם בחר להפר את תנאי מעצר הבית שבו היה נתון ואף ביצע עבירות נוספות. על כן, יש קושי ליתן בו אמון, וספק אם שהייתו בקהילה הטיפולית תשיג את מטרות המעצר.

בקשת הרשות לערור

8. המבקש הגיש בקשת רשות ערר על החלטת בית המשפט המחוזי - היא הבקשה שלפניי.

בבקשתו, טוען המבקש כי עניינו מצדיק מתן רשות ערר משיקולי הוגנות וצדק, וכן מאחר שהוא מעורר שאלה משפטיות עקרונית החורגת מעניינו הפרטי. לשיטתו, מקרה זה מעורר שאלה בדבר התנאים למעצר עד תום הליכים, כשברקע מצוי הליך שיקומי בבית המשפט הקהילתי. המבקש טען כי יש קושי להורות על מעצר עד תום הליכים הקוטע הליך שיקום כל אימת שהמשתתף מצוי במגמה של הידרדרות. זאת מאחר שהליך השיקום מעצם טיבו מאופיין בעלויות ומורדות.

המבקש טוען כי בית המשפט התעלם מהמלצת שירות המבחן המבוססת על היכרות ארוכה עם המבקש ועם ההליך השיקומי שהוא עובר. משכך היא מהווה פגיעה בלתי מידתית בזכויותיו. המבקש מוסיף ומתאר את נסיבות חייו האישיים המורכבות, את תהליכי השיקום שעבר לאורך השנים ואת האסון שפקד את משפחתו במתקפת הטרור ביום 7.10.2023.

דין והכרעה

9. לאחר שעיינתי בבקשה על נספחיה, אני סבורה כי דינה להידחות.

כידוע, בקשת רשות לערור על החלטה בעניין מעצר תינתן במשורה, וההתערבות בהחלטה כאמור שמורה למקרים חריגים שבהם מתעוררת שאלה משפטית עקרונית החורגת מעניינו הפרטי של המבקש, או בנסיבות המעלות חשש ממשי כי נגרם למבקש עיוות דין או אי-צדק חמור (ראו מיני רבים: בש"פ 4940/23 בן מוחא נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (4.7.2023)). לטעמי, המקרה שלפניי אינו נמנה עם המקרים הנדירים שבהם יש עילה להתערב בהחלטת מעצר במסגרת ערעור ב-"גלגול שלישי".

10. ראשית, אינני סבורה כי העניין שלפניי מעורר סוגיה עקרונית. טענותיו של המבקש נטועות היטב בנסיבות הקונקרטיים של עניינו הפרטי. מלאכת האיזון בין שיקולי שיקומו של הנאשם ובין מטרות המעצר היא לחם חוקו של בית המשפט הדין בענייני מעצר. בהתאם להפעלת שיקול הדעת הזה, פעמים נוטה הכף לטובת התכלית השיקומית; ופעמים שהיא נוטה לאינטרס הציבורי שבמעצר, ובפרט ההגנה על שלום הציבור ותקינות ההליך המשפטי. הערכאות הדיוניות הן האמונות על עריכת האיזון וככלל אין מקום כי בית משפט זה יתערב בשיקול דעתן במסגרת ערר בגלגול שלישי.

המקרה שלפניי אינו מעלה שאלה בעלת חשיבות עקרונית בדבר האופן שבו יש לערוך את האיזון האמור. בניגוד לטענותיו של המבקש, החלטת בית המשפט המחוזי להורות על מעצרו של המבקש אינה מהווה הכרעה בשאלה עקרונית. בית המשפט המחוזי העריך את נסיבותיו הקונקרטיות של המקרה דן וערך איזון בין מכלול הנסיבות.

בכלל זה הוא הביא בחשבון את ההזדמנויות הקודמות שניתנו למבקש, את הפרת התנאים על ידיו ואת עברו הפלילי המכביד - מחד גיסא; ואת האפשרות שמתן הזדמנות נוספת תאפשר למבקש להשתקם, כמו גם את האסון הנורא שקרה למשפחת המערער ביום 7 באוקטובר, מאידך גיסא. המסקנה לפיה לאחר שהמבקש הפר את האמון שניתן בו - ולא זו בלבד שלא עמד בתנאי השחרור אלא שגם חזר וביצע עבירות - לא ניתן לתת בו אמון פעם נוספת, היא מסקנה שאיננה בלתי סבירה, ודאי לא במידה המצדיקה התערבות בה במסגרת "גלגול שלישי". לעניין זה יובהר גם כי העובדה שכל אחת מהערכאות דלמטה ערכה את האיזון הזה באופן שונה, גם היא אינה מצדיקה כשלעצמה ערר ב"גלגול שלישי".

נוסף על כך, אף אינני סבורה כי ההחלטה נושא הבקשה מעוררת חשש לעיוות דין או לאי צדק חמור. אכן, בהתאם להחלטה נושא הבקשה לא יוכל המבקש להשתלב בבית המשפט הקהילתי בטיפול ארוך הטווח עליו המליץ שירות המבחן. אולם החלטה זו נובעת כאמור ממכלול הנסיבות הרלוונטיות בעניינו של המבקש, מהעובדה שהוא הפר את האמון שניתן בו, ומהאופן בו ערך בית המשפט המחוזי את האיזון בין השיקולים השונים. ההחלטה אינה יוצרת כשלעצמה חשש לעיוות דין או אי צדק חמורים.

לכן, לאור כל האמור לעיל, הבקשה שלפניי אינה עומדת באמות המידה שנקבעו להתערבות בית משפט זה כערכאה שלישית בהחלטת מעצר, ודי בכך על מנת לדחותה.

11. בשולי הדברים, ומבלי לנקוט עמדה ביחס לכך - יובהר כי ככל שיחול בעתיד שינוי נסיבות המצדיק בחינה מחודשת של עניינו של המבקש, פתוחה בפניו הדרך לשוב ולפנות לבית המשפט בבקשה לעיון חוזר, ובכלל זה לעתור בה לשחרור בתנאים שנועדו לשיקומו. ככל שתוגש בקשה כזו, היא תידון כמובן בהתאם למכלול נסיבותיה.

12. סוף דבר: לאור כל האמור לעיל, הבקשה נדחית.

ניתנה היום, ד' באדר ב' התשפ"ד (14.3.2024).

ש ו פ ט ת